

TRŽIŠKI RAZGLEDI

Leto II (1995) št. 4 (10)

APRIL 1995

Cena 30.- SIT

U V O D N I K

KDAJ SPET PONOSEN TRŽIČAN?

Pred nami je že deseta številka Tržiških razgledov, časopisa namenjenega vsem Tržičankam in Tržičanom, prebivalcem občine Tržič. Na začetku tega stoletja, ko je župnik Škerbec začel izdajati Cerkevni glasnik, je le-ta pomenil novost ne le v tržiškem, ampak tudi v slovenskem prostoru. Sedaj taka glasila izdajajo že v številnih občinah po Sloveniji.

Podobno kot s časopisom se dogaja tudi s tržiškim gospodarstvom. Nekdaj je Tržič slovel kot tretje največje industrijsko mesto v Sloveniji, danes pa se lovi na repu lestvice gospodarsko uspešnih občin v naši domovini. Že večkrat smo poudarjali, da biti prvi in najuspešnejši, ne pomeni, da boš to vedno. Razvoj gre namreč svojo pot in le tisti, ki se tega zaveda in iz dneva v dan teži k boljšemu, uspe ohraniti svoj položaj na vrhu.

Kako se kaj piše Tržiču in Tržičanom? Če merimo naš uspeh po delu občinske uprave, lahko rečemo, da se je v zadnjih letih kar nekaj premaknilo: v Križah so dobili novo cesto, na vstopu v Tržič dograjujemo novo policijsko postajo, obnavljamo Glasbeno šolo, urejamo Dovžanovo sotesko, gradimo stanovanja na Mlaki, nova občinska uprava z županom na čelu razmišlja o tržiški obvoznici, urejenem mestnem jedru,... Z velikim veseljem gledamo na vse te dosežke v Tržiču.

Kaj pa gospodarstvo? Od njega je najbolj odvisen standard prebivalcev tržiške občine, saj je zelo pomembno kako dobro delavci, zaposleni v tržiških podjetjih, zaslužijo. Tu se odrežemo veliko slabše. Plače v Tržiču so na repu slovenskih. Dobro se to vidi tudi v velikih težavah tržiških podjetij. BPT, ZLIT in Lepenka so se že dodobra seznanile s težavami stečaja, druga manjša podjetja so bolj ali manj uspešna.

Nekdaj glavni ponos Tržiča - tovarna PEKO se težko izvija iz objema dobrega jugoslovanskega trga, ki je njihovi obutvi ponujal višjo ceno kot pa tuji trg. Iz dobro obveščenih virov smo izvedeli, da se v PEKU dogajajo velike kadrovske spremembe.

Več vodilnih namreč razmišlja o odhodu drugam, izven Tržiča. Ali doma naši kadri niso priznani kot uspešni, ali pa je kaj narobe na splošno s tržiško kadrovsko politiko, ki je po mojem mnenju lahko glavni izvor poraza tržiškega gospodarstva.

Hkrati s slabimi novicami pa slišimo tudi dobre. Kako uspešen je namreč tržiški direktor Jurij Peternel, ki se je po dolгих letih vrnil v Tržič in prevzel TOKOS. Prav bi bilo, če bi bilo takih primerov v tržiških podjetjih še več in lepo bi bilo, če bi se tudi za PEKO našli ljudje, vredni nekdanjega slovesa te tovarne. Po dolгих letih dokaj slabih plač bi se nam to prileglo, kajne drage Tržičanke in Tržičani!

Da bi tudi v Tržič prišla pomlad in bi tu živeli zadovoljni ljudje!

JANA PRIMOŽIČ

Ragljači
- slika
po
spominu
Risal
Janko
Čadež

IZ VSEBINE:

B. HIRŠEL: *Bilo je nekoč*

Pogovor z Ljubo Nadišar iz

FS Karavanke Tržič

Tržiški PIC izdal Katalog obrti in podjetništva

Statut občine še ni sprejet

Ragljači 95

BILO JE NEKOČ V
KOVORJU

Pred dobro polovico stoletja so v vasi Kovor prebivali večinoma kmetje in polkmetje, ki so se dokaj uspešno ukvarjali z živinorejo in sadjarstvom. Prebivalcev z obrtnimi poklici je bilo malo. Otroci so obiskovali vaško osnovno šolo, redki meščansko šolo v Trziču, tu in tam pa so se šolali v srednji šoli v Kranju ali Ljubljani. Iz leta v leto pa je naraščalo število delavcev, ki so bili zaposleni predvsem v tržiških delavnicah in tovarnah, ki jih je bilo malo. V vsaki hiši, če je le imela kos zemlje, je bilo več otrok. Družinski člani tedanje dobe so bili ponavadi zadovoljni z malim, saj sta jih tako dom kot šola vzgajali po načelu: "Kdor z malim zadovoljen ni, ta velikega vreden ni." Svojo srečo je vsakdo najprej iskal pri domačem ognjišču. Očetje so služili vsakdanji kruh zase in za družino, ki so ji priskrbeli čim več potrebnega, matere pa so delale in skrbele za družino doma. Največje bogastvo tedanjim družinam so pomenili otroci.

Kako drugače je danes po vaseh, tudi v Kovorju, ki je postal pravo tržiško predmestje!

Mladi se šolajo vsepovsod, starejši se vozijo v službo tja do Ljubljane ali še dlje, hoditi peš po raznih opravilih je skoraj izjema. Vsi hrepene po kopici denarja in po bogastvu, vsak pa je v sebi trdno prepričan, da če bi bilo v družini več otrok, bi to pomenilo revščino.

Ob spomilih na otroška in mlada leta, mi starejši, večkrat primerjamo življenje v naši vasi takrat in danes. Še vedno smo povezani med seboj, čeprav smo hodili vsa leta vsak po drugi poti. Ne moremo pa se otresti zavesti, da je sedanje življenje v Kovorju bolj enolično, manjka mu topline, ki smo je bili deležni in smo jo zato tudi znali deliti med seboj in to drug drugemu.

Koliko smo poznali iger, ki so nam izpolnjevale prosti čas! Res je škoda, da te že skoraj izginjajo. Šli smo se skrivavca (skrivavnice), ristanca, bili smo klinca in bili rihtarja. Včasih, zelo na skrivaj, so se šli fantje igrati "Cifra in mož". Toda, to zadnje, so starejši prepovedovali, kajti to je bila že hazardna igra, ki bi otrokom škodila v kasnejših letih. Vedno je obveljalo pravilo: "Kar se Janezek nauči, to Janez zna". Med nami so živeli stari očanci in ženice, ki so bili pravi vzgojitelji in so znali toliko pripovedovati in nas učiti - tudi kolednice, igrače, vse so vedeli in znali.

Za veselo spremembo je bilo vedno dovolj časa vse leto. Za to so poskrbeli razni običaji, ki so bili vezani na različne dogodke. V vas so prihajali vandrovcji - krošnjarji, ki so jim rekli "brate" in najiminitnejši je bil Marko iz Dalmacije. Bil je negovan, vedno oblečen v belo srajco, postaven človek in za nas bogat gospod. "Brate" je nosil s seboj pravi zaboj, ki je bil razdeljen na več predalov, obešenega je imel s širokim jermenom na rami, ki se je pod težo ogledalc, glavnikov, lasnic, brošk, britvic, čopičev za britje, elastike, gumbov, itd.

pošteno pobesila. Kadar se je hotel možak malo odpočiti, je snel svojo "krevlo", ki jo je obesil na zaboj, ter z njo podprl svojo potujočo izložbo. Sredi vasi pri koritu, kjer je tekla voda, se je vedno nabralo dosti kupcev, ki so občudovali kič vseh vrst in kupčija je tekla v splošno zadovoljstvo.

Od spomladi do jeseni pa je bil tudi čas za potujoče "cirkusante" z opico in medvedom, ki sta znala po taktu tamburina plesati in se prekopicovati. V tistih časih je bila to velika vaška zabava; v vas še ni prodrla zavest o mučenju živali in veliko so se morali šolniki pri pouku truditi, da bi mlademu rodu privzgojili pravi čut ravnanja z živalmi. Na jesen pa je postala vas kar nekajkrat pravo sejmišče, ko so s Hrvaške prignali pastirji cele črede puranov. Ob vpitju prodajalcev, kričanju pernate živali in barantanju za ceno so se ob koritu, kjer so tudi napajali živino, zbirali mladi in stari, da bi poskrbeli za tovrstno pečenko ob božičnih praznikih.

Največji direndaj pa so povzročili vozovi polni potujočih prosjakov, ki so se kar razlezli po hišah. S hrano navadno niso bili zadovoljni, prosili so za denar, češ da bi radi kupili najboljšo jed, to so bile kure. Seveda v Kovorju kur ni bilo naprodaj, pa so jih zato pogosto vzeli kar brez plačila. Za njihovimi vozmi, ki so bili prava podoba voz, ki jih danes vidimo v filmih divjega zahoda, se je vedno podila gruča kovorskih bosopetnežev, ki je lovila otroke, ter vpila tisto narodno: "Bežimo, tecimo, cigani gredo, v rjavih bisagah otroke neso" ...

Nad vsemi obiski, ki so zmotili kovorski utrip, pa je bil prihod "katariskega Lojzka". Prihajal je v toplejšem letnem času, se ustavil ob Šivčevi hiši ter čakal učence. Za te je bil Lojzek nadvse veselo pričakovani, zabavni in vedno dobrovoljni gost. Rad se je smejal, pel, vriskal in metal v zrak svoj klobuk, ki je bil okrašen s krivci, t.j. z najlepšim perjem iz petelinovega repa. Krivce so ponosno nosili fantje, ki so hodili na nabor, rekli so "štelenga". Lojzek je imel okrog sebe veliko otroških občudovalcev, ki so ga posnemali in metal v zrak klobučke. Žal se ti nikoli niso tolikokrat in tako lepo zavrteli v zraku in zopet pristali na otroški glavi kot Lojzkov na njegovi.

Kako to, da ne moremo pozabiti prijaznega Lojzka, ki ga spremljajo naši spomini prav do konca njegove življenske poti, kjerkoli se je pač nehala? Saj je bil le siromak, ki je v življenju živel tako skromno in skrito. Pa vendar! Bil je velik in bogat človek, ki je bogastvo svojega srca znal deliti vsem, ki so mu prisluhnili. Invalid prve svetovne vojne, ki je hodil po blatnih in prašnih cestah z obuvaloma, ki mu ju je izdelala prijateljska čevljarjeva roka. To so bili kratki, široki čevlji, v katere je Lojzek dan za dnem obuval štelja obeh nog, katerih glavna dela mu je na fronti odnesla granata. In vendar in morda prav zato ostaja Lojzek, najmanjši med nekdanjimi majhnimi, tako živo z nami.

MIRA B. HIRŠEL

POTOVCI

Večina od nas ve, da so imeli in še imajo po svetu za prenašanje povelj, sporočil, zaupne pošte, ipd. posebne zaupljive ljudi - sle ali kurirje. Manj pa vemo, da so bili še do srede tega stoletja pri nas ljudje, ki so po naročilu vaščanov ali pa tudi meščanov hodili nakupovat razne potrebščine za domačo rabo (hrano, zdravila, seme, žeblje, itd.). To so bile *potovke*, če so bile ženske, možak pa je bil *pot*.

O teh piše tudi Viktor Kragl v Zgodovinskih drobcih župnije Tržič. Tam piše, da je bil v Tržiču v 17. stoletju "za pota" Martin Činčala, ki je umrl leta 1705 v starosti 90 let. Njegov vnuk (1750-1824) je bil tudi za pota in je redno s koreto hodil peš celo v Ljubljano po opravkih, ki so mu jih naročili Tržičani.

V Križah pa so za to nalogo imeli še v tem stoletju Matevža. Nedavno tega smo se o njem pogovarjali z dr. Marijo Bocak-Kalan, ki se ga takole spominja:

"Matevž je bil manjše postave, čokat, oblečen v malo prevelike hlače, s "pokloftanim klobukom" na glavi in z enim "urigelnom" v ušesni mečici. Ko je bil še mlajši, je hodil s koreto po naročilih v Tržič, v kasnejših letih pa je imel že manjši voziček na štiri kolesa. Njegova služba je bila podobna tisti, ki so jo ponekod opravljale potovke, ki so iz manjših krajev hodile v Tržič. Spominjam se, da je Matevž prihajal v našo Trgovino (Kleparstvo Bocak) v Tržiču z listkom, ki je bil popisano z naročili, in z bolj visokim mevžastim glasom pričel: "Bogdaj! Tole so mi dali (npr.) Snarjevi". Moja mama je prečitala zahtevek in vse zaželjeno izročila Matevžu. Kako so to trgovci in obrtniki zaračunavali ne vem; tedaj sem bila stara štiri ali pet let, sedaj pa jih imam 69. Tako se jaz spominjam Matevža iz naše štacune na Glavnem trgu v Tržiču".

Nekateri starejši Križani vedo povedati, da je Matevž Žepič živel s sestro Mico v mali hišici. Sestra je bila šivilja, on pa je bil med obema vojnama za pota v Križah. Pravijo, da je bil izredno bister in dober računar, njegova telesna šibkost pa mu ni dovoljevala težkega dela. Pri tem mu je pomagala tudi Mica, ki je med tednom nabrala pri vaščanih (kmetih) odvečne pridelke: jajca, skuto, sadje, ipd. Te sta potem z bratom na tržiške tržne dni, ob sredah in sobotah, pripeljala prodajat na trg. Tako sta kmetom prihranila čas, sama pa še nekaj zaslužila. Matevž je tudi ostale dni hodil nakupovat po naročilih Križanov vsemogoče drobnarije: šolske potrebščine za otroke, sukanec, elastike, prehranske artikle (meso, polenovke v postnih dneh pred Veliko nočjo), zdravila, nosil je preluknjane lonce v cinjenje in krpanje, okna v zasteklitev,... Vse kar se ni dobilo v Potočnikovi ali Jelenčevi trgovini je kupoval v Tržiču. Ljudje so Matevžu dajali tudi denar za plačilo vsega kar bi nakupil in mož - poštenjak je vse do pare natanko obračunal. Umrl je po drugi svetovni vojni.

Dr. Bocakova zaključuje svojo začetno pripoved o potu Matevžu takole: "Če je Matevž imel npr. le pet naročil, je bilo njegovo delo racionalno, ker ga je

opravil en človek namesto petih. Koliko je pri tem zaslužil, ne vem. Po tedanji oceni prav gotovo ne veliko! Kolikor so mu dali "vbogajme" (miloščina dana v Božjem imenu) v obliki hrane in morda še kakšen dinar, pa je bil zadovoljen".

V tridesetih letih, ko sta imela podjetnika Goričan in Pernuš že avtobuse, ki so vozili na progi Tržič-Kranj-Ljubljana, so bili neke vrste poti tudi sprevodniki. Tem so ljudje naročali predvsem zdravila in manjše artikle, ki jih ni bilo moč dobiti v Tržiču, človek pa bi za nakup porabil ves dan. Ti so tudi prevažali in oddajali razne pakete, ki so jim jih zaupali obrtniki-čevljarji, ki so svoje izdelke na ta način pošiljali veletrgovcem v Ljubljano, kadar jih sami niso spremljali.

Danes v dobi motorizacije in dobrih prometnih zvez potov in potovk ni več. Če je kdo v stiski ali bolan, mu kaj prinese dobri sosedje ali prijatelji, pa še za to smo v zadregi kako poplačati take usluge.

M.M.P.

DENACIONALIZACIJA

Z novim letom je bila izvedena razdelitev pristojnosti na pristojnosti države in pristojnosti lokalnih skupnosti, katere posledica je bila ustanovitev upravnih enot z namenom zagotovitve opravljanja vseh upravnih nalog po področjih iz pristojnosti posameznih ministrstev ter vse druge z zakonom določene upravne naloge. Tako je v pristojnost upravnih enot prešlo tudi vodenje denacionalizacijskih postopkov na 1. stopnji.

Naloga upravne enote je izvajati zakone in tudi Upravna enota Tržič se zaveda nujnosti čim hitrejšega izvajanja Zakona o denacionalizaciji. Delo na tem področju spremljajo kronični problemi, ki so predvsem upravičencem do vrnitve premoženja še predobro znane. Bistven problem je kadrovska zasedba ter volja opravljati tovrstna dela, saj ni skrivnost, da se delavci ne želijo ukvarjati s tem. Sprva so postopke vodile tri delavke na različnih področjih vračanja premoženja, nato pa je ena od njih zapustila upravno enoto, tako da smo morali ministrstvo zaprositi za nadomestno zaposlitev. Na podlagi nove sistemizacije, ki jo bo v roku nekaj mesecev potrdila Kadrovska služba Vlade RS, predvidevamo razporediti še dve delavki na tovrstna dela. Pomoč smo iskali tudi zunaj upravne enote in v ta namen objavili par časopisnih oglasov.

V Upravni enoti Tržič si želimo čim prej pripeljati denacionalizacijske postopke do konca, vendar ob tem ne moremo mimo zamere državi, da sistem nagrajevanja tovrstnega dela na državnem nivoju ni enotno urejen ter da država popolnoma zanemari problematiko nagrajevanja teh del, saj sredstev za nagrajevanje delavcev ne zagotavlja v zadostni meri.

Na ta problem smo opozorili tudi Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, Podružnica Tržič ter jih pozvali, naj nam pomagajo pri tovrstnih prizadevanjih na državnem nivoju.

Republika Slovenija - Upravna enota Tržič
ALENKA MARŠIČ BEDINA, dipl.iur. v. d. NAČELNICE

ODSTREL ZADNJIH VELIKIH ZVERI IN UJED NA PODROČJU TRŽIŠKE OBČINE

Koliko ali kako pogosto so se zadrževale na področju naše občine velike zveri, ni točnih podatkov. K tem zverem, ki so bile pogosto nevarne celo človeku, lahko štejemo predvsem medveda in volka. Risa in od ptic ujed - velikega planinskega orla pa lahko ocenjujemo za povzročitelja gospodarske škode v razmerah, ko ni upošteevano primerno ravnotežje s številom divjadi, ki je prehrana tem velikim zverem in pticam ujedam. Da so bili medvedi in volkovi nekdanj pogosto prisotni tudi na našem področju, nam pričajo celo še sedaj ohranjeni sledovi jam, ki so jih kopali ljudje z namenom, da bi uovili te zveri. Zadnji volk na našem področju je bil odstreljen okoli leta 1888, vendar točen podatek ni dobro poznan. Zadnji medved je bil ustreljen leta 1964 pod Konjščico in ris leta 1991 na zaključku Košute v Dolgi njivi. Leta 1970 pa je bil ustreljen na področju Storžiča tudi planinski orel.

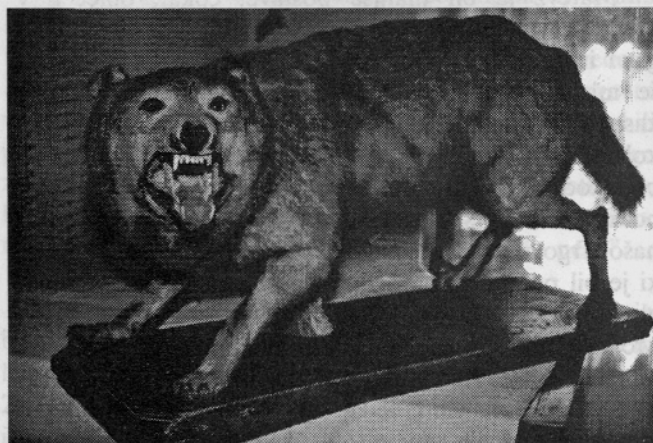
V povesti "Ovčar Marko" pripoveduje pisatelj Jalen tudi zgodbo o volkovih izpod Gore ali krajev ob cesti med Tržičem in Begunjami. Natančnejših podatkov pa ni, ker je bilo te nadloge več v drugih krajih. Primer odstrela volka v gozdovih Jelendola pa je še poznan, pa tudi ta že tone v pozabo. Zato je prav, da se ga spomnimo.

Večinski lastnik gozdov in lovni upravičenec na področju, na katerem je vzbudil pozornost krvoločni volk, je bil tedaj baron Karel Born. Volk je začel povzročati čedalje večjo škodo na divjadi in zaradi načina povzročanja škode so se ga začeli bati tudi številni gozdni delavci, pastirji in drugi prebivalci. Še so znane zgodbe o tem, da so postajali sledovi mrcvarjenja volka nad divjadjo čedalje številnejši in grozovitejši. Volk je več moril kot pa požrl in sledove mrcvarjenja je puščal celo visoko na okoliškem drevju, kjer so bili razmetani ostanki drobovine in drugih telesnih delov divjadi.

Zato je Born začel prirejati na volka pogoste pogone s svojimi lovci ter logarji, vendar so bili v začetku neuspešni. Zaradi tega neuspeha so ljudje začeli govoriti o volku čedalje pogosteje in začeli so se ga tudi bati. Vse to je prisililo Borna, da je povabil tudi druge znane lovce in može, iz tedanje občine sv. Katarina, na pogon. V okolici je bil tedaj poznan kot dober lovec Jakob Primožič - Krvin. Lova se je tedaj udeleževal tudi dobro znani kaplan Jakob Aljaž. Če je pri lovu na volka tedaj sodeloval, ni znano, v letu odstrela pa je bil vsekakor še v Tržiču. Pri enem od pogonov pa jim je spretnega volka le uspelo ustreliti. Volk je prišel na oko in pred puško lovca Jakoba Primožiča - Krvina, ki je očitno dobro pomeril in ga tako uvrstil med svojo bogato zbirko lovskih trofej.

FRANC PRIMOŽIČ

Medved iz zbirke Janka Štefeta

Nagačen volk - ustrelil ga je Jakob Primožič

1. IZREDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA TRŽIČ

V četrtek, 13. aprila 1995 je bila v veliki sejni sobi Občine Tržič 1. Izredna seja OS Tržič. Na dnevnem redu sta bili le dve točki dnevnega reda.

Zapletlo se je že pri prvi točki, potrditvi novih članov OS. Po določilih Zakona o lokalni samoupravi namreč ne morejo biti občinski svetniki osebe, ki opravljajo delo za občinsko upravo, ipd. Takih oseb je v Tržiču kar nekaj - zapletlo se je pri svetnikih z liste Zelenih. Oba opravljata pogodbeno delo za Občino Tržič, nista pa polno zaposlena. Ker se nista mogla odločiti, v kakšni vlogi bosta v prihodnje - sta sejo zapustila.

Druga točka je obravnavala sprejem bodoče zakonodaje v Občini Tržič - statuta. Ker veliko pobud strank in krajevnih skupnosti ni bilo vključenih v predlog statuta je Občinski svet imenoval novo komisijo za pripravo statuta, ki je sestavljena iz predstavnikov vseh strank. Ob teh postopkih se je razvila tudi burna debata, ki pa žal ni prispevala k razjasnitvi nekaterih problemov. O tem pa kdaj drugič.

PODJETNIŠKO INFORMACIJSKI CENTER TRŽIČ - (PIC)

PREDSTAVITEV KATALOGA
OBRTI IN PODJETNIŠVA V OBČINI TRŽIČ

Podjetniško informacijski center Tržič je bil ustanovljen leta 1994 na pobudo Oddelka za gospodarstvo in družbene dejavnosti občine Tržič. Naloga in cilj PIC-a je predvsem pospeševanje razvoja malega in srednjega gospodarstva ter turizma v občini Tržič. Center deluje v okviru Zbornice obrti in podjetništva Tržič na Predilniški cesti 8 v Tržiču.

V začetku letošnjega leta je PIC izdal Katalog obrti in podjetništva v občini Tržič. Ker je Katalog dober vodič in pomoč tako podjetnikom, obrtnikom in tudi koristnikom uslug, ga priporočamo občanom in našim bralcem, da se ga poslužujejo. V zvezi z izdajo Kataloga smo postavili nekaj vprašanj na PIC-u in prejeli od dipl. org. dela g. Tomaža Zavrla naslednje odgovore:

Kako je nastajal katalog obrti in podjetništva?

Ideja o izdaji takšnega ali drugačnega občinskega poslovnega kataloga se je porodila že v sredini lanskega leta. Nekaj podobnih katalogov drugih občin sem dobil v roke in pokazalo se je, da tudi Tržič potrebuje nekaj podobnega. Zakaj? Ker v bistvu ni bilo možno dobiti podatkov o pravnih osebah občine na enem mestu. Tako sem se projekta resno lotil v decembru skupaj s pomočjo Maje Meglič. Zbiranje podatkov se je začelo. Po več kot dveh mesecih dela nam je uspelo izdati Katalog obrti in podjetništva v občini Tržič za leto 95'.

Katere podatke katalog obsega?

V katalogu so podatki o večini pravnih oseb v naši občini. Struktura zapisov je sestavljena po naslednjem principu: najprej je napisan samostojni podjetnik ali firma, nato naslov in pošta. Sledi lastnik oziroma direktor in telefonska številka podjetja. Na koncu pa je opisana dejavnost, ki jo podjetnik ali firma opravlja. Seveda je teh dejavnosti lahko več.

Kakšna je klasifikacija dejavnosti?

Podlaga za razvrščanje pravnih oseb po dejavnostih so bile dejavnosti, ki jih opravljajo, in enotna klasifikacija dejavnosti. Vse skupaj je bilo potem potrebno usklajevati in prilagajati, pri tem pa je prišlo do kar velikih problemov. No, vseeno lahko trdim, da so podatki večinoma točni, saj je bilo več kot 90 % podatkov v katalogu preverjenih po telefonu ali na terenu.

Komu je katalog namenjen in komu ga boste posredovali?

Katalog, ki je za pravne osebe brezplačen, je bil izdan v nakladi 1200 izvodov. Posredovali ga bomo tržiškemu podjetnikom, območnim obrtnim zbornicam v Sloveniji, Obrtni zbornici Slovenije, Gospodarski zbornici Slovenije in njenim območnim enotam, raznim poslovnim združenjem, PIC-om, Ministrstvu za gospodarske dejavnosti

in še komu. Tukaj so še razni sejmi in predstavitve tekom leta v Sloveniji, kjer bomo s katalogom delali promocijo tržiškega gospodarstva. Dejavnosti so namreč prevedene v nemščino in angleščino, zato je katalog namenjen tudi poslovnim partnerjem izven Slovenije.

Podjetniško informacijski center Tržič je lani organiziral več obrtniških sejmov na TC Deteljica v Bistrici. Kakšni pa so načrti PICa za letos?

Od maja pa do septembra lani je bilo res izvedenih pet takih sejmov in upam, da bodo letos izvedeni spet, vendar na drugi lokaciji. Ena izmed glavnih dejavnosti je tudi izobraževanje in poleg različnih tečajev uporabe računalnika v poslovni korespondenci poteka že nekaj mesecev tudi redno izobraževanje nemškega jezika. V načrtu dela je tudi vzpostavitev odprte informacijske baze podatkov. V mrežo naj bi bile vključene vse tiste ustanove z njihovimi informacijami, ki so pomembne in se nanašajo na delo podjetnikov. Uporabniki te baze bodo predvsem člani obrtne zbornice. Možnost vključitve v sistem pa bodo imele tudi ostale firme in podjetniki. Tako bo možno dobiti razne poslovne in druge informacije na enem mestu tudi preko telekomunikacijskih in računalniških povezav. Cilj vsega skupaj pa je nedvomno razvoj malega in srednjega gospodarstva kot tudi turizma s pozitivnimi učinki v občini Tržič.

Povzela JANA PRIMOŽIČ

Občina Tržič objavlja

R A Z P I S

izrednih kulturnih programov občine Tržič
za leto 1995

Z razpisom Občina Tržič želi zbrati izredne programe kulturnih društev, skupin združenj ali posameznikov, delujočih na kulturnem področju, ki niso vključeni v financiranje iz rednih proračunskih sredstev občine ali dotacij drugih kulturnih institucij.

Z razpisom se opredeljujeta dve področji izrednih kulturnih programov:

A. Programi, ki jih bo večinsko financiral občinski proračun V ta sklop sodijo programi, s katerimi Občina Tržič skrbi za promocijo mesta (npr. realizacija zahtevnejših projektov in programov, gostovanja v tujini, ...)

B. Programi, ki jih bo delno financiral občinski proračun Sem sodijo programi in projekti društev, skupin in posameznikov, ki vsebinsko in finančno presegajo okvire rednega dotiranja kulturne dejavnosti (npr. realizacija zahtevnejših projektov in programov, gostovanja v tujini, ...)

Prijava mora vsebovati poleg točnega naslova predlagatelja tudi vsebinsko in finančno obrazložitev programa z rokom njegove realizacije.

Prijave sprejema Občina Tržič do 03.05.1995 do 15.00 ure na naslov, Trg svobode 18, 64290 Tržič. Prijave morajo biti oddane v zaprti kuverti s pripisom »RAZPIS ZA KULTURO«. Po tem roku Občina Tržič prispelih programov ne bo obravnavala.

Na podlagi prispelih prijav bo pristojna služba Občine Tržič pripravila izvlečke programov, ki jih bo nato obravnaval in o njihovem izboru ter financiranju odločal Občinski svet Občine Tržič.

Vsi kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni.

FOLKLORNA SKUPINA KARAVANKE TRŽIČ

POGOVOR Z LJUBO NADIŠAR,
VODITELJICO ČLANSKE SKUPINE

TR.: Naslednje leto bo Folklorna skupina Karavanke Tržič praznovala svojo 30-letnico. Gospa Ljuba Nadišar, biti član in sedaj že tudi strokovni vodja tako uspešne folklorne skupine, je vsakemu lahko v ponos. Ali vam je mogoče poznan začetek delovanja skupine in kakšne plesse se je plesalo v začetku? Kod vse je skupina nastopala?

Ljuba Nadišar: Folklorna skupina Karavanke je bila ustanovljena leta 1966 na pobudo župana pobratenega mesta Ste Marie aux Mines. V začetku je skupina plesala le plesse Gorenjske in Bele krajine, nato pa smo začeli tudi s plesi drugih jugoslovanskih republik in pokrajin. Prav zaradi pestrosti programa in narodnih noš smo bili vabljeni na koncerte po vsej Jugoslaviji in tudi v tujino. Preplesali smo velik del Italije, Francije, Nemčije. Seveda pa so nas spoznali tudi po vsej Sloveniji. V tistih časih smo imeli tudi do 40 celovečernih koncertov na leto, zato smo lahko kar pridno delali narodne noše, kajti ves prisluženi denar smo porabili za nabavo narodnih noš in instrumentov.

Ali se je položaj kaj spremenil, ko nas je od drugih jugorepublik ločila vojna? Kakšne plesse plešete sedaj?

Res je, do leta 1991 smo še zelo veliko nastopali, v vojno pa se je vse skupaj ustavilo. Koncertov je zelo malo, s tem pa tudi zelo malo zaslužka. Pomembno pa je zlasti to, da se je program skupine popolnoma spremenil. Začeli smo delati samo na plesih Slovenije, kar pa ni tako lahko. Za vsako pokrajino moraš imeti nove originalne narodne noše, ki so drage, hkrati pa tega sploh ni mogoče nikjer kupiti. Potrebno je poiskati vse možne variante, da dobiš material čimbolj podoben originalu, potem pa še nekoga, da to tudi popolnoma originalno izdela.

Koliko mladih pleše v Folklorni skupini Karavanke in kdo jih vodi?

Že od vsega začetka deluje članska skupina, ki jo je dolga leta vodil Marjan Vodnjov, od leta 1986 pa jo vodim sama. Leta 1974 smo pričeli delati tudi z otroki, vendar je zaradi kadrovskih težav to delo za nekaj časa prenehalo. V tem času pa imamo štiri skupine:

- člansko, v kateri je okoli 35 plesalcev in glasbenikov,
- najmlajšo skupino od 3-6 let, kjer je 22 članov in jo je do zdaj vodila Mojca Janc, od aprila dalje pa Petra Zupančič,

- mlajšo skupino od 6-10 let, kjer je 24 plesalcev, ki jih vodi Vanda Mušič, in

- mladinsko skupino, kjer je 22 plesalcev, vodi pa jo Bojan Knific.

Preko 100 plesalcev je verjetno razveseljiva številka, kajti naši mladi v Tržiču nimajo kaj dosti možnosti, da se brezplačno nekje družijo.

Kdo skrbi za izobraževanje vodij skupin?

Obstajajo začetni in nadaljevalni seminarji za vodje folklornih skupin pri Združenju folklornih skupin Slovenije. Po opravljenih seminarjih sledi zaključni izpit, s katerim dobiš registracijo kot vodja folklorne skupine in s tem

tudi pravico do samostojnih koreografij. Zavedamo se, da je dodatno izobraževanje zelo pomembno in se teh seminarjev tudi udeležujemo. Izpit za vodja skupine imava midva z Bojanom Knificem. Trenutno hodi v začetni seminar tudi Vanda Mušič, ki že vodi otroško skupino.

Kako pa je s koreografijo in narodnimi nošami?

Ker nimamo denarja, da bi lahko kupili koreografije od priznanih slovenskih koreografov, vse koreografije delava sama z Bojanom Knificem. Bojan predvsem dela vse koreografije (igrice, običaje) za otroške skupine. To seveda ni najboljše, kajti skupine, katerim pomagajo drugi strokovnjaki, lažje pridejo do boljših nastopov oziroma potovanj. Bojan Knific se je tako izpopolnil tudi v izdelovanju narodnih noš, da imamo že kar nekaj izredno kvalitetnih noš, ki so ročno narejene in delane po originalih. Seveda pa se moramo zavedati, da verjetno tudi Bojan ne bo več dolgo časa pripravljen delati take kvalitetne noše brezplačno, kajti vse bolj ga vabijo skupine, katerim ni problem priskrbeti finančna sredstva za noše.

Kako je torej s finančnimi sredstvi oz. denarjem?

Situacija je zelo težka. Denarja je vse manj oz. ga v letu 1995 še nismo dobili nič. Morali smo narediti nekaj noš za naše najmlajše, imamo pa tudi že zelo dotrajane instrumente. Glasbeniki so primorani igrati na svoje instrumente, kar pa ne bo šlo prav dolgo.

Ali je v takšnih razmerah sploh mogoče odpotovati kam dlje na koncerte?

V lanskem letu nam je uspelo odpeljati člansko skupino na festival v Bremen. To potovanje nam je priskrbelo CIOF - svetovna organizacija za folklorno dejavnost, vendar smo morali potne stroške plačati sami. Tu nam je priskočila na pomoč občina in pa slovensko združenje ter nekaj tržiških privatnikov.

V letošnjem letu smo bili povabljeni na Nizozemsko, vendar bi si ponovno morali plačati sami potne stroške, ker pa to ni festival (pač pa so nas hoteli povabiti zato, ker so nas lani videli v Bremnu in bili z našim

programom izredno zadovoljni), nikjer ne moremo poprositi za finančno pomoč. Tako žal potovanje v tem letu odpade. Močno pa si želimo, da bi mogoče lahko ponovno obiskali naše pobrateno mesto v Franciji.

Tudi otroške skupine so priznane kot izredno kvalitetne, imajo tudi prijetno koreografijo in jih povsod lepo sprejmejo.

Kako mladi sprejemajo po eni strani naporne vaje, po drugi strani pa je malo možnosti za nastopanje?

Vsi bi se morali zavedati, da so mladim plesalcem vzpodbuda nastopi, potovanja, kajti na vaje redno hodijo dvakrat tedensko in se seveda zelo radi kje pokažejo kaj so se naučili. Žal pa za vse te mlade in malo manj mlade plesalce skrbi peščica ljudi, ki mora poleg svojih osebnih težav skrbeti še za kulturno izobraževanje, za ohranjanje naše dediščine, redne vaje, narodne noše, za finančna sredstva, za dobro počutje in čimbolj zdravo življenje mladih, kajti lahko trdim, da vsi ti mladi pozitivno gledajo na življenje in vidijo v ohranjanju ljudske kulture nekaj lepega - kvalitetnega.

Gospa Ljuba Nadišar, hvala vam za prikaz dela in težav Folklorne skupine Karavanke Tržič. Upam, da se bodo številni problemi, ki vas pestijo, v letošnjem letu rešili in da bomo vsi Tržičani prihodnje leto z veseljem praznovali z vami.

Hkrati pa izkoriščamo to priložnost tudi za čestitke Bojanu Knificu za zlato in Brigiti Hotko za srebrno Maroltovo značko, ki predstavljata najvišjo slovensko nagrado za folkloro.

POGOVOR PRIPRAVIL FRANC PRIMOŽIČ

Ustvarjalnost je zaslediti tudi po drugih šolah v Tržiču. V šoli na Zalem Rovtu so 11. aprila 1995 učenci pripravili celo prireditev, na katero so povabili občinske svetnike in župana, člane sveta staršev in druge pomembne goste. Ob tej priložnosti je tržiški župan Pavel Rupar odprl šolsko turistično agencijo OŠ Zali Rovt. Predstavil se je tudi šolski pevski zbor, razni krožki s projekti o zdravi prehrani, vrtničarstvu, prometu in še marsičem. Kaj več upam da nam bodo v naslednji številki TR predstavili učenci kar sami!

TUDI OTROCI ŽELIJO SVOJ PROSTORČEK V TRŽIŠKIH RAZGLEDIH

MLADI, VABLJENI K TRŽIŠKIM RAZGLEDOM!

Ob deseti številki naših Tržiških razgledov je prav, da tudi našim mladim namenimo nekaj prostora v našem listu. Kot prva se nam bosta predstavila učenca drugega razreda Urška in Matija iz Podljubelja, prepričani pa smo, da bo mladinska stran v naslednji številki Razgledov prepolna vaših prispevkov: spisov, risb, pesmi,... Prispevke pošljite na naslov:

TRŽIŠKI RAZGLEDI - Uredništvo
p.p. 61
64290 Tržič

za sodelovanje pa se bomo pogovorili tudi z vašimi ravnateljmi in učitelji.

Lep pomladni pozdrav vam želim

JANA PRIMOŽIČ
glavna urednica

V ŠOLI SMO PLETLI

K nam je prišel Zajmenov Pavel. V učilnici 3. in 4. razreda nam je pokazal kako se plete: koše, koške, košarice ... Poskusil sem delati vitre. No ja, kar dobro sem naredil. Bilo pa je dolgočasno, a sem vseeno vztrajal. Čez čas sem se naveličal in sem začel z drugim delom.

Odpravil sem se izdelovati košare iz papirja. Imel sem veliko težav. Najprej sem se odpravil v našo učilnico po papirne trakove in po lepilo. Na začetku nisem znal. Tovarišica mi je pokazala in naredil sem lepo košaro.

Na koncu smo se Zajmenovemu Pavelnu zahvalili in se slikali.

MATIJA POLAJNAR, 2. razred
Podružnična šola Podljubelj

TO SMO MI

Prireditev pod tem naslovom je bila v dvorani v Podljubelju. Prireditev mi je bila všeč. Nastopila sem tudi jaz.

Imela sem malo treme, ampak sem se dobro odrezala. S pantonimo smo igrali igrico Ostržek. Jaz sem bila policaj. Deklamirali smo tudi pesmi, ki smo jih sami napisali. Jaz in sošolke bi rade hodile v šolo za pevke. Zaplesali smo Robotke in zapeli pesmico.

Učenci iz 3. in 4. razreda so zaigrali Butalce, zaplesali Malibu in zaigrali na Orffova glasbila.

Mali šolarji so tudi zaigrali igrico in nato še na citre. Prireditev je trajala 2 uri, saj so potem še nastopali učenci iz višjih razredov. Zaigrali so na kitare in peli v pevskem zboru.

Na koncu smo vsi dobili sok in pecivo.

URŠKA NEMC, 2. razred
Podružnična šola Podljubelj

RAGLJAČI 95

Zlasti tisti prebivalci Tržiča, ki živimo v mestnem jedru, smo letos ob velikonočnem dvodnevju z veseljem opazovali dolgo dvajsetčlansko četico mladih raglarjev, ki je obudila star tržiški velikonočni običaj.

Raglarji so se ob uri zbrali pred tržiško farno cerkvijo in v ritmu ragelj zakoračili za Virjem, po placu, Partizanski, Cerkveni, Kosarski in Cankarjevi ulici nazaj do cerkve. Ob koncu pohoda, ki je trajal kar pol ure, jih je organizator presenetil z malico, še zlasti pa so bili veseli lesenih medalj, ki jih je izdelal mojster Kosmač.

Vsa pohvala pa velja občini Tržič za podporo pri oživljanju starih in novih tržiških običajev (dobro je bil izpeljan tudi Materinski dan v Tržiču) in še posebej neutrudnemu Daniju Zupanu, ki je z veseljem izpeljal zaupano mu nalogo. Čestitamo in si želimo še več tako lepih prireditev!

PREDSTAVITEV KNJIGE O ETIOPIJI IN ERITREJI.

V knjižnici dr. Toneta Pretnarja v Tržiču je bila 23. marca letos zelo prijetna predstavitev knjige ETIOPIJA IN ERITREJA - četrto stoletja v Afriki, delo domačina montanista, rudarskega strokovnjaka dipl.ing. Danila Jelenc. Predstavitev je popestril avtor še z nekaterimi zanimivimi diapozitivi, ki kažejo, da je g. Jelenc dober poznavalec tega dela Afrike.

Z delom v Etiopiji in Eritreji se mu je izpolnila mladostna želja, da je raziskoval in odkrival rudna bogastva, in to kljub težkim razmeram, v katerih so ta strokovna dela potekala. Pri tem mu je "zvesto stala ob strani" njegova žena, gospa Danica Jelenc, ki se ni ustrašila hoje po neprehodnih džunglah in se tam srečevati z mnogimi skritimi nevarnostmi. Gospod Jelenc je svoje vtise in doživetja združil v zgoraj omenjeni knjigi, ki služi kot prijetno branje tako strokovnjaku kot preprostem bralcu.

Predstavitvi te poljudno znanstvene publikacije so z velikim zanimanjem sledili številni poslušalci in na ta način dali avtorju lepo priznanje za njegovo zanimivo in poučno literarno delo.

M.M. PETEK

OB 15-LETNICI DOMA PETRA UZARJA

Četrtega aprila letos je bila v tem domu svečana prireditev ob 15-letnem delovanju te pomembne ustanove. Slovesnosti so se udeležili, poleg župana gospoda Pavla Ruparja in nekaterih predstavnikov javnosti, tudi mnogi Tržičani. Ob tej priložnosti smo bili seznanjeni tako z začetnimi kot sedanjimi problemi te institucije, ki je danes polno zasedena, saj domuje v njej 168 oskrbovancev. Od začetka do danes je bilo v domu prek 900 oskrbovancev, ne samo domačinov, ampak tudi iz drugih občin. Med sedanjimi oskrbovanci je skoraj tričetrtno onemoglih, ki jim strokovno osebje posveča posebno pozornost. Seveda so tudi drugi deležni visoko kakovostne oskrbe.

Prijetno svečanost so še poživili tržiški pevci in glasbeniki. Lepo je tudi bilo, da so poleg nekaterih članov strokovnega osebja, prejeli skromna darila še tisti oskrbovanci, ki najdalj domujejo v tej hiši.

Dom je izdal tudi jubilejno glasilo, v katerem so s pisano besedo orisali svoje delo tamkajšnji zaposleni. V prozi in verzih so svoje občutke in doživetja opisali nekateri oskrbovanci, učenka osnovne šole in drugi.

Omenimo naj še skupinsko delo z oskrbovanci. Tako delujejo poleg terapevtskih skupin že več let tudi skupine za samopomoč. Ena teh je usmerjena v poživitev duhovnosti, druga v ročna dela, naslednja v spoznavanje in obnavljanje zgodovine in etnografije domačega kraja t.j. Tržiča, tu so še skupine z imeni "Marjetice", "Upanje" in "Tulipan", v katerih veje med člani skrb za zdrave in dobre medsebojne odnose, ki jih negujejo s pomočjo dobre volje, prijaznega nasmeha, dobrote in drugih pozitivnih dejavnikov, koristnih za dvig človekove plemenitosti in bogastva srca. V teh skupinah delujejo kot mentorji zunanji sodelavci, vključevati pa so se začeli tudi šolarji z obiskovanjem oskrbovancev.

Iz vsega povedanega je razvidno, da poleg kakovostne oskrbe in nege v domu, uvajajo tudi sodobne psihoterapevtske prijeme, da bi olepšali in olajšali bivanje oskrbovancev v domu, med katerimi so tudi osamljeni, ki jim je človeška toplina kot zahvala za njihovo preteklo delo, na stara leta nadvse potrebna, zdravilna in poživljajoča

M.M. PETEK

TRŽIŠKI RAZGLEDI

TRŽIŠKE RAZGLEDE IZDAJA OO SKD TRŽIČ. ČASOPIS JE VPISAN V EVIDENCO JAVNIH GLASIL, KI JO VODI URAD VLADE ZA INFORMIRANJE POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 1174. UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK: EVGENIJ VALIAVEC / GLAVNI UREDNIK: JANA PRIMOŽIČ NASLOV UREDNIŠTVA: UREDNIŠTVO TRŽIŠKIH RAZGLEDOV, P. P. 61, 64290 TRŽIČ. TELEFON UREDNIŠTVA: 064/53 051, INT. 34. CENA ŠTEVILKE 30,00 SIT. RAČUNALNIŠKI PRELOM: ASTRUM D.O.O., TRŽIČ • TISK: TISKARSTVO UZAR, TRŽIČ. NAKLADA 1.500 IZVODOV.